

ETKİNLİK

ETKİNLİK – 1

Aşağıdaki cümlede yer alan terim anlamlı sözcüklerin altını çiziniz ve hangi alana ait olduğunu yazınız.

1

Ülkemizin farklı bölgelerinde benzer bitki örtülerine rastlanıyor.

.....

2

Borçları yüzünden maaşının bir kısmına haciz getirilmiş.

.....

3

Zamirleri işledikten hemen sonra test çözmeye başladık.

.....

4

Sezen Aksu, vokalistleriyle yollarını ayırdığını duyurdu.

.....

5

İtirazını sürdürünce kırmızı kartla oyundan atıldı.

.....

ETKİNLİK – 2

Aşağıdaki terim anlamlı sözcükleri ait olduğu alana yazınız.

Skeç

Smaç

Büst

Figür

Korner

Sıfat

Faiz

Mastar

Enflasyon

Paralel

Harita

Perde

1	2	3	4	5	6
Coğrafya	Tiyatro	Türkçe	Spor	Ekonomi	Resim

ETKİNLİK – 3

Aşağıdaki cümlelerde altı çizilmiş sözcüklerin gerçek anlamlı mı, mecaz anlamlı mı olduklarını karşılarına yazınız.

- 1 Hava iyi olursa bugün balık tutmaya gideceğiz. (.....)
- 2 Bizi kapıda kambur, kuru bir adam karşıladı. (.....)
- 3 Ürünleri firmaya geç götürünce sözleşmemiz iptal edildi. (.....)
- 4 Taraftarların arasında arbede çıkmaması için bazı koltuklar boş bırakıldı. (.....)
- 5 Ünlü sanatçının şarkısı, gençler arasında pek tutmadı. (.....)
- 6 Bayram günlerinde ziyaretine gittiği yaşlıları kendine bağladı. (.....)
- 7 Yağmurlu havalarda viraja sert girmemeye özen gösterin. (.....)
- 8 Köye giderken yoğun sis sebebiyle yolumuzu kaybetmiştik. (.....)

ETKİNLİK – 4

Aşağıdaki sözcükleri hem gerçek anlamlarıyla hem de mecaz anlamlarıyla cümle içinde kullanalım.

- 1 **Büyük**

Gerçek
Mecaz
- 2 **Göz**

Gerçek
Mecaz
- 3 **Yüz**

Gerçek
Mecaz
- 4 **Derin**

Gerçek
Mecaz
- 5 **Vur**

Gerçek
Mecaz
- 6 **Zayıf**

Gerçek
Mecaz

ETKİNLİK – 5

Aşağıdaki cümlelerde kullanılan “gelmek” sözcüğü ile anlamlarını eşleştiriniz.

1	Sporcunun attığı gülle tam rekor çizgisinin üstüne geldi.	a	Ulaşmak, varmak	
2	Haberimiz yoktu, yoldan gelmiş dün gece geç saatlerde.	b	Getirmek	
3	Anadolu'daki birçok yapıt binlerce yıl aşip çağımıza kadar gelmiştir.	c	Oturmaya, ziyarete gitmek	
4	Bu makineyi sizi mutlu etmek için Japonya'dan alıp geldim.	d	İsabet etmek	
5	Bayramın ilk günü tüm eş dost bayramlaşmak için bize geldi.	e	Varlığını sürdürmek, yaşamak, intikal etmek	
1	2	3	4	5

ETKİNLİK – 6

Aşağıdaki cümlelerde kullanılan “sürmek” sözcüğü ile anlamlarını eşleştiriniz.

1	Mozaik Yayınları, 7.sınıf Türkçe denemelerini piyasaya sürdü.	a	Önüne katıp götürmek	
2	Elini yetim çocuğun başına sürüp cebine birkaç kuruş harçlık bıraktı.	b	Uzatmak, ileri doğru itmek	
3	Çobanın sürdüğü koyunlar, aç bir hâlde sağa sola koşuyordu.	c	Dokundurmak, değdirmek	
4	Birçok yazar, şair, düşünürü Girit'e ya da Malta'ya sürmüşler.	d	Oturduğu, bulunduğu yerden, ülkeden ceza olarak başka bir yer veya ülkeye göndermek	
5	Misafirlerin yaklaştığını duyunca bir telaşla yemeği fırına sürdü.	e	Bir malı satışı sunmak, piyasaya çıkarmak	
1	2	3	4	5

ETKİNLİK – 7

Aşağıdaki cümlelerde kullanılan “kurmak” sözcüğü ile anlamlarını eşleştiriniz.

1	Çalar saatini kurup gönül rahatlığıyla başını yastığa koydu.	a	Bir şeyi oluşturan parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, monte etmek	
2	Devletimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'e sonsuz saygı duyuyoruz.	b	Hazırlamak	
3	Konuklar için kurulan sofrada sadece kuş sütü eksikti.	c	Yaylı, zembereklı şeylerde yayı veya zembereği germek	
4	Piknik alanına çocukların oynaması için bir kamp çadırı kurduk.	d	Gereken şartları hazırlayıp kendi kendine olmaya bırakmak	
5	Turşu kurmak için gerekli malzemeleri pazardan almaya gitti.	e	Etkisi ve önemi geniş şeyler meydana getirmek, tesis etmek	
1	2	3	4	5

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “sağlam” sözcüğü verilen anlama uygun kullanılmamıştır?

	CÜMLE	ANLAM
A)	Evin sütunları sağlam bir yapıdaydı.	Dayanıklı, yıkılmaz
B)	Bina o depreme rağmen sağlam kalmıştı.	Zarar görmemiş, bozulmamış
C)	Her kış hasta olurdu, bünyesi sağlam değildi.	Sakatlık veya hastalığı bulunmayan
D)	Evlerinin temeli çok sağlam atılmıştı.	Gerçek, inanılır bir temeli olan

8. Küçük kız daha o sabah ateşler içinde kıvranmıştı.

Bu cümledeki altı çizili sözcük aşağıdakilerin hangisinde aynı anlamda kullanılmıştır?

- A) Daha başka şeyler de konuşacaktık ama vakit olmadı.
 B) Daha on yedisine yeni girmişti küçük kızım.
 C) Bir kalemim daha olsaydı sana verirdim.
 D) Daha iyisini yapana dek en iyisi bu.

9. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerden hangisi yay ayraç içinde verilen anlama uygun kullanılmamıştır?

- A) Benimle neden uğraştığını yeni yeni seziyordum. (Anlamak, fark etmek)
 B) Düğünün neden bozulduğunu öğrendik. (Haber almak)
 C) Arkasından konuşulanları duyunca iyice bilendi. (Keskin duruma getirilmek)
 D) Hemen arkasından bir taş daha fırlattı Hasan. (Hızla atmak)

10. Arkadaşımın sınavının kolay geçmesi bizi de sevindirdi.

Altı çizili sözcüğün cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) Bu işi de sıkıntısız bir biçimde atlattık.
 B) Yapılacak uygulamalar hiç zor değildi.
 C) Öyle ya da böyle bu iş derhâl bitecekti.
 D) Bilhassa benimle çok uğraşırды dedem.

11. O yaşlı kadına bir saat daha katlanmaya gücü yoktu.

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) Bahçedeki ağaçlar yağmur yağınca boy verdi.
 B) En sevdiği diziyi bile izlemeye vakti yoktu.
 C) Artık sabrının son demleriydi, dayanamıyordu.
 D) Tiyatro o kadar kalabalıktı ki salonda yer kalmamıştı.

T.7.2.5: Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.

T.7.3.5: Bağlamdan hareketle bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

SÖZCÜKTE ANLAM

SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİLERİ - 1

EŞ ANLAMLI (ANLAMDAŞ) SÖZCÜKLER

Yazılışları ve okunuşları farklı olmasına rağmen tam olarak aynı anlamı taşıyan sözcüklere, **eş anlamlı sözcükler** denir.

Aşağıdaki tabloda eş anlamlı sözcükler gösterilmiştir.

Yanıt	Barış	Dil
↓	↓	↓
Cevap	Sulh	Lisan
Önem	İtibar	
↓	↓	
Ehemiyyet	Saygınlık	

- Eş anlamlı sözcükler, birbirlerinin yerine kullanılabilir.

Örnek: Benim bu olayda hiçbir kabahatim yok.
Benim bu hadisede hiçbir suçum yok.

Örnek: Yetenekli insanların başımın üstünde yeri var.
Kabiliyetli insanların başımın üstünde yeri var.

Bu cümlelerde aynı renkteki sözcükler eş anlamlı olduğu için birbirlerinin yerine kullanılabilir.

NOTLARIM

Blank lined area for notes.

NOT

Bir sözcüğün eş anlamlısı kullanıldığı cümleye göre değişebilir. Sözcüğün cümlede kullanıldığı anlama ve cümle bütünlüğüne dikkat etmelisiniz.

Örnek: Aldığım pantolon çok **bol** oldu. (Buradaki “bol” sözcüğü, “geniş” anlamında kullanılmış.)
Bu yıl tarladan **bol** verim aldık. (Buradaki “bol” sözcüğü “çok” anlamında kullanılmış.)

ÖĞRENİYORUM

Aşağıdaki metinde geçen altı çizili sözcüklerin eş anlamlarını verilen boşluğa yazınız.

Geçen gün aldığım mektubun beni çok mutlu etti. Mektubunda beni çok özlediğini ancak uzun süredir sana yazmadığım için de dağın olduğunu yazmışsın. Ne kadar kızsan haklısın, buradaki koşuşturmaca içinde seni biraz ihmal ettim. Ben de seni çok ama çok özledim. İstanbul'a geleli yaklaşık bir yıl oldu. Bu kadar zaman geçmesine rağmen henüz buraya alışmış değilim. Bayburt'tan ayrılırken İstanbul'a geliyor olmanın sevinci her şeyin önüne geçmişti.

YAKIN ANLAMLI SÖZCÜKLER

Anlam olarak birbirine benzese de tam olarak aynı anlamı karşılamayan, aralarında anlam ayrıntısı bulunan sözcüklere **yakın anlamlı sözcükler** denir.

Örneğin, “donmak” ve “üşümek” sözcükleri anlam olarak birbirine benzer. Bu sözcükler, yakın anlamlıdır. Çünkü her ikisi de soğuğu çağırır. Ancak aralarında bir farkı ayrıntısı vardır. Çünkü donmak, üşümenin ötesinde bir durumdur. Dolayısıyla bu sözcükler tam olarak aynı anlamı karşılamaz.

Aşağıda yer alan sözcükler yakın anlamlıdır.

↓ Yalan
Yanlış ↑

↓ Yollamak
Göndermek ↑

↓ Kaçmak
Sıvışmak ↑

↓ Rahat
Huzur ↑

↓ Uğramak
Didinmek ↑

ÖĞRENİYORUM

Aşağıdaki sözcüklerden diğerleriyle yakın anlamlı olmayı karşısında verilen boşluğa yazınız.

1. Kovmak – Çıkarmak – Atmak – Kaçınmak.....
2. Akran – Dost – Ahbap – Arkadaş.....

NOTLARIM

ZİT (KARŞIT) ANLAMLI SÖZCÜKLER

Karşit kavramları karşılayan, anlamları bakımından birbirleriyle çelişen sözcüklere, **zıt anlamlı sözcükler** denir.

Aşağıda yer alan sözcükler zıt (karşit) anlamlıdır.

Geç
Erken

Neşeli
Üzgün

Alçak
Yüksek

Sağlam
Çürük

Bayat
Taze

- Bir sözcüğün zıt anlamlısı, kullanıldığı cümlelere göre farklılık gösterebilir.

Örnek: İnce uçlu bir kalem alıp kırtasyeden çıktım. (Bu cümledeki “ince” sözcüğünün zıt anlamlısı, “kalın” sözcüğüdür.)

Örnek: Kimseyi kırmayan, ince bir insandı. (Bu cümledeki “ince” sözcüğünün zıt anlamlısı, “kaba” sözcüğüdür.)

- Sözcükleri zıt (karşit) anlamlı kabul edebilmemiz için sözcüklerin her ikisinin de gerçek ya da mecaz anlamlı olması gerekir.

Örnek: Karanlık bir yolda yönümüzü bulmaya çalışıyorduk. (“Karanlık” sözcüğü gerçek anlamda kullanılmış.)

Örnek: Bu çocuklar, gelecekteki aydınlık yüzümüz olacak. (“Aydınlık” sözcüğü mecaz anlamda kullanılmış.)

Dolayısıyla bu cümlelerde geçen “karanlık” ve “aydınlık” sözcükleri birbirinin zıddı değildir.

- Bir sözcüğün olumsuz, onun zıt anlamlısı değildir.

Örnek: “Kirl” sözcüğünün olumsuzu “kirsiz”, zıt anlamlısı ise “temiz” sözcüğüdür.

Örnek: “Konuşmak” sözcüğünün olumsuzu “konuşmamak”, zıt anlamlısı ise “susmak” sözcüğüdür.

NOTLARIM

ÖĞRENİYORUM

Aşağıdaki tabloda geçen sözcüklerin sırasıyla olumsuzunu ve zıt anlamlısını karşısında verilen boşluğa yazınız.

Sözcükler	Olumsuzu	Zıt Anlamlısı
Akıllı		
Kaybetmek		
Almak		
Gösterişli		
Neşeli		

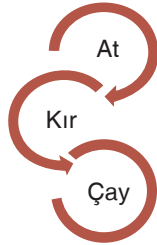
BİLGİ KUTUSU

Bir sözcüğün gerçek anlamı ile mecaz anlamı arasında sesteşlik özelliği aranmaz.

EŞ SESLİ (SESTEŞ) ANLAMLI SÖZCÜKLER

Yazılış ve okunuşları aynı, anlamları birbirinden tamamen farklı olan sözcüklere eş sesli (sesteş) sözcükler denir.

Aşağıdaki tabloda yer alan sözcüklerin sesteşi vardır.

Şapka (düzeltme – inceltme) işareti (^) olan sözcükler ile şapka işareti olmayan sözcükler arasında sesteşlik özelliği aranmaz. Çünkü bu sözcüklerin hem yazılışı hem okunuşu farklıdır.

Örnek: Hala - hâlâ, alem - âlem, kar - kâr, adet - âdet...

NOTLARIM

ÖĞRENİYORUM

Aşağıdaki şarkı sözünde geçen altı çizili sözcüklerin sesteşini cümle içinde kullanınız.

Ellerimle büyüttüğüm, solar iken dirilttiğim
Çiçeğimi kopardın sen, ellere verdin
Dağlar dağlar
Kurban olam yol ver geçem

-
-
-

ETKİNLİK – 1

Aşağıdaki bulmacada yukarıdan aşağıya, soldan sağa; “Rüzgâr, ak, vazife, pak, sözcük, değer” sözcüklerinin eş anlamları gizlenmiştir.

Bu sözcükleri bulmacadan bulunuz.

H	A	B	E	Y	A	Z
K	I	Y	M	E	T	A
Ö	G	Y	E	L	A	M
K	Ö	Y	L	Ü	K	A
A	R	E	N	A	R	N
K	E	L	İ	M	E	M
A	V	T	E	M	İ	Z

ETKİNLİK – 2

Aşağıdaki numaralanmış cümlelerde geçen “sesteş” sözcükleri karşısına yazınız.

- 1 Yaz mevsiminin bende bıraktığı izler hep olumlu olmuştur.
- 2 Kırlarda koşup oynayan masum çocuklardık biz.
- 3 Okulumuzun bahçesine fidanlar dikerek okulumuzu güzelleştirdik.
- 4 Yeni yaşımın bana mutluluk, huzur ve sağlık getirmesini istiyorum.
- 5 Kara göründü, gemiden inmek için hazırlık yapın.
- 6 Çocuğu işe sal, ardınca sen var.

ETKİNLİK - 3

Aşağıdaki sözcükleri örnekteki gibi yakın anlamlıları ile eşleştiriniz.

- 1 Korku
- 2 Soğuk
- 3 Bakmak
- 4 Usanmak
- 5 Anlamak
- 6 Durmak
- 7 İmrenmek

- A Serin
- B Sıkılmak
- C Kaygı
- Ç Beklemek
- D Kavramak
- E Kıskanmak
- F Seyretmek

- 1 - C
- 2 -
- 3 -
- 4 -
- 5 -
- 6 -
- 7 -

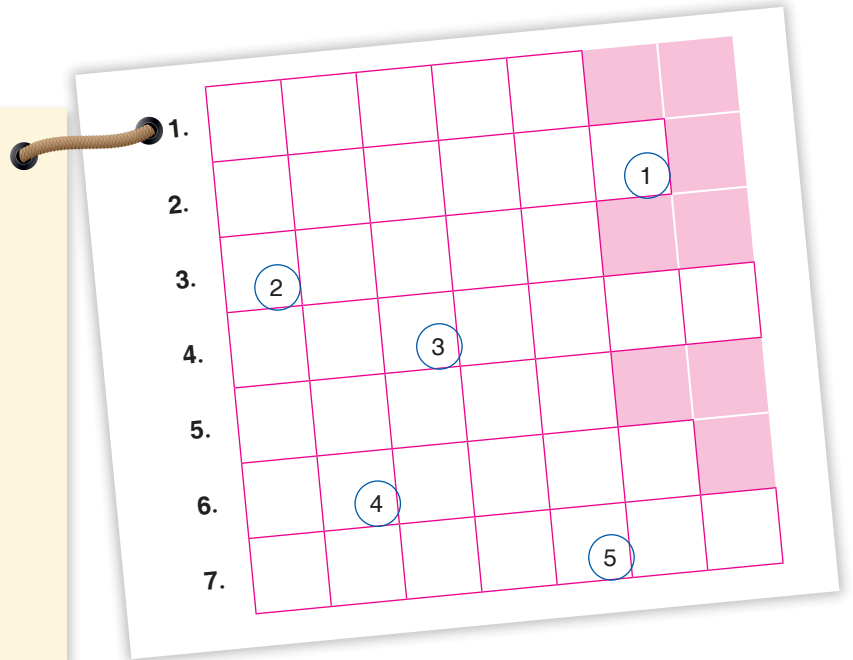

ETKİNLİK - 4

Yandaki bulmacayı, verilen yönergeye uygun olarak doldurunuz.

Kutucukları doldurduktan sonra numaralı anahtar harfleri sırasıyla birleştirip anahtar sözcük kısmına yazınız.

1. Basit sözcüğünün eş anlamlısını yazınız.
2. Hafıza sözcüğünün eş anlamlısını yazınız.
3. Pasif sözcüğünün zıt anlamlısını yazınız.
4. Geçmiş sözcüğünün zıt anlamlısını yazınız.
5. Cenk sözcüğünün eş anlamlısını yazınız.
6. Çaba sözcüğünün eş anlamlısını yazınız.
7. Saldırı sözcüğünün zıt anlamlısını yazınız.

ANAHTAR SÖZCÜK

1.	2.	3.	4.	5.

7.2.5 : Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.

7.3.5 : Başlamadan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

2

KAZANIM TESTİ

1. Soldan sağa ve yukarıdan aşağıya sözcükler yazılan bulmaca aşağıda verilmiştir.

Ç	D	Z	M	K	Ğ	Ü	İ	F
H	B	R	E	S	İ	Ç	L	T
M	Y	A	K	T	İ	F	B	A
Z	N	D	S	F	F	N	B	Z
Ç	Ö	V	Z	İ	P	Y	Z	E
Z	İ	N	C	E	N	L	S	Ğ
M	K	M	B	R	L	F	C	S
Z	R	S	İ	E	M	Ğ	D	G

Bu bulmacada aşağıdakilerden hangisinin karşıt anlamlısı yoktur?

- A) Kalın
B) Bayat
C) Pasif
D) Hızlı
2. I. Yeni tanıştığım genç ne kadar da ince davranışlar sergiliyordu.
II. Usta ozanın sazı ve sözü bütün türkü severlere rehber olmuştu.
III. Türk genci vatanı için her türlü fedakârlığı yapmaya hazırdır.
IV. Yaptığınız son yatırımda ne kadar kâr ettiğinizi bilmiyorum.

Numaralanmış cümleler dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisi yanlış olur?

- A) I numaralı cümledeki "ince" sözcüğünün zıt anlamlısı "kalın" sözcüğüdür.
B) II numaralı cümledeki "saz" sözcüğü eş sesli bir sözcüktür.
C) III numaralı cümledeki "vatan" sözcüğünün anlamdaşı "yurt" sözcüğüdür.
D) IV numaralı cümledeki "kâr" sözcüğünün zıt anlamlısı "zarar" sözcüğüdür.

3. Benim kalbim kanatsız bir kuşa benzer
I

Tek başına çaresizce mücadele eder
II

Bir zorlu yol tutturmuş gidiyorum
III

Elbet son bulacak bu acı ve çaresiz kalışlar
IV

Bu şiirde yer alan numaralanmış sözcüklerden hangisinin sesteşi vardır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV.

4. Bu harp bittiği zaman büyük bir zaferin müjdesini vereceğiz halkımıza.

Bu cümlede geçen altı çizili sözcüğün eş anlamlısı aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Şair, çevresinde yaşanan olaylara duyarsız kaldığında başarısız olur.
B) Bu savaş ile Anadolu'nun kapıları Türklere sonuna kadar açılmıştır.
C) Dün akşam bize gelen misafirler çok cana yakın insanlardı.
D) Bazı bilgileri güncellemek için ansiklopedilerden yardım almalıyız.

5. Trabzon'da gezerken çok dik yamaçlara rast geldik ve çok yorulduk.

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün zıt anlamlısı aşağıdaki cümlelerin hangisinde kullanılmıştır?

- A) Dükkâna gelen bütün malzemeleri tek başıma taşımak zorunda kaldım.
B) Çocukken eğik dallardan çok güzel oyuncaklar yapıyorduk.
C) Nurullah Ataç, denemelerini yazmadan önce titizlikle çalıyordu.
D) Sosyoloji ve mantık bilimi birbirinden ayrı düşünülemez.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sesteşlik özelliği gösterebilecek bir sözcük kullanılmamıştır?

- A) Masanın üzerinde biraz meyve, birkaç parça da kek kalmıştı.
- B) Beren'in al yanakları kendini sevdirmeye yetiyordu.
- C) Bel ağrısı yaşayan hastaya doktor birkaç ilaç yazdı.
- D) Yazar, öykülerinde arı bir Türkçe kullanmayı tercih etmiş.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün eş seslisi yoktur?

- A) Yelkovan ve akrep arasındaki bu yarış her zaman sürecektir.
- B) Bu devirde çocukları teknolojik aletlerden uzak tutmak çok zor.
- C) Bunca dert ve tasanın tek sebebi sizin sorumsuz olmanızdı.
- D) Öğretmenimiz eş anlamlı sözcüklerden ödev verdi.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zıt anlamlı sözcükler bir arada kullanılmamıştır?

- A) Bu kalabalığı oluşturan insanların تنها yerlere gitmek gibi bir derdi yok.
- B) Dün akşam kederlenen adamı neşelendirmek için çok uğraşım.
- C) Üç maçtır mağlubiyet yaşayan takım bu hafta nihayet galibiyet aldı.
- D) Mimarlar küçük ölçekli haritaları kullanmayı tercih eder.

9. Bir hafta önce bizi misafir eden teyzemler bize çok nazik davranışlarda bulundu.

Bu cümlede geçen altı çizili sözcüğün karşıt anlamı aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Üzerinde kaba bir mont olan yaşlı adam sinirli gözlerle etrafı süzüyordu.
- B) Eğer bize kaba davransaydınız bir daha sizinle yola çıkmazdık.
- C) Elinde kaba saba duran parçaları çöp kutusuna atmakta zorlanıyordu.
- D) Bu perdenin kaba durduğunu söylemek hiç de doğru olmaz.

10. I. Bankta sessizce oturan çocuğa bir parça elma verdim.

II. Son zamanlarda araba fiyatlarında çok artış var.

III. Dışarıda oyun oynayan çocukların gürültüsünden uyuyamadım.

IV. Elindeki pusulayı bir an önce komutana götürmesi gerekiyordu.

Numaralandırılmış cümlelerin hangisinde geçen altı çizili kelime eş seslidir?

- A) I. B) II. C) III. D) IV.

7.2.5 : Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.

7.3.5 : Bağlamdan hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

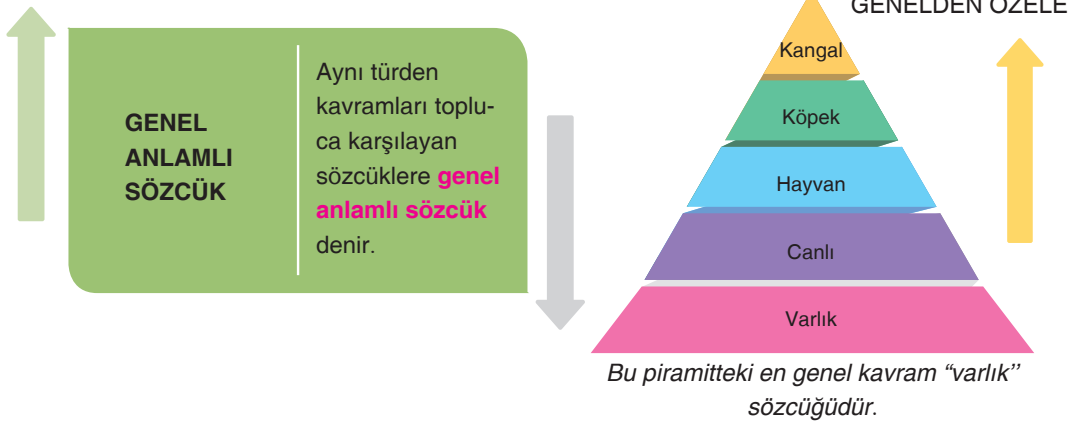

SÖZCÜKTE ANLAM

SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİLERİ - 2

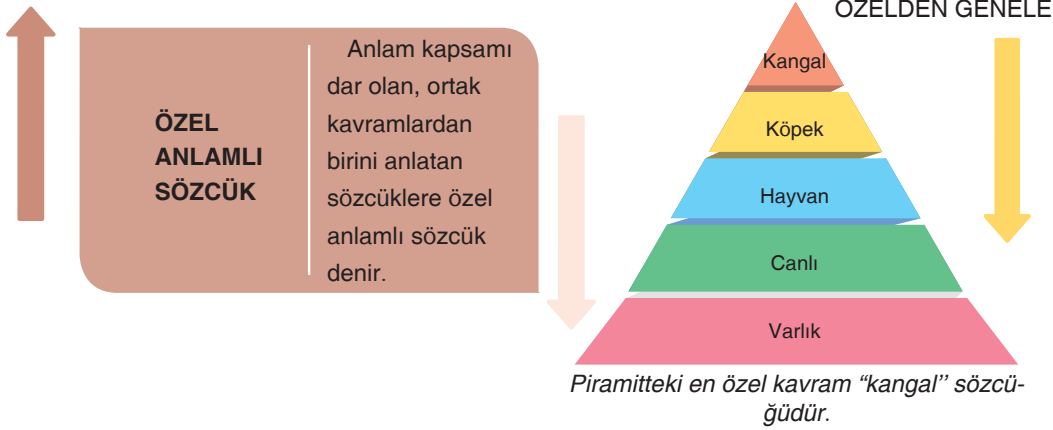

GENEL VE ÖZEL ANLAMLI SÖZCÜKLER

BİLGİ KUTUSU

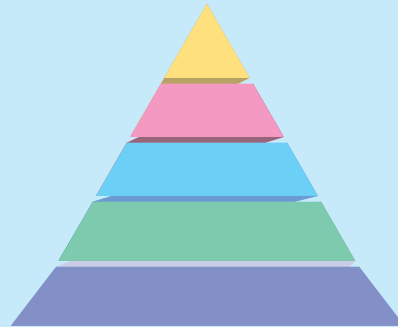
"-ler / -lar" çokluk eki alan almış bir sözcük "Genel anlamlıdır." diyemeyiz. Sözcüğün ne anlattığına bakmalıyız.

ÖĞRENİYORUM

Sokak - İl - Mahalle - Cadde - İlçe

Yukarıda karışık olarak verilen sözcükleri özelden genele doğru sıralayınız.

NOTLARIM

Blank lines for taking notes.

NİCEL VE NİTEL ANLAMLI SÖZCÜKLER

NİCEL ANLAMLI SÖZCÜKLER

Sayılabilen ya da ölçülebilen bir özelliği bildiren sözcüklere, **nicel anlamlı sözcükler** denir.

- Sıcak iklimin hâkim olduğu bir kentte yaşamak istiyor.
Nicel
- Evini annesine yakın bir yerden seçmek istiyordu.
Nicel
- Türkçe sınavı için verilen süre üç buçuk saatti.
Nicel

NİTEL ANLAMLI SÖZCÜKLER

Sayılamayan ya da ölçülemeyen bir özelliği bildiren sözcüklere **nitel anlamlı sözcükler** denir.

- Büyük insan olmak isteyenler, çok çaba sarf etmeleri gerektiğini bilirler.
Nitel
- Öğrencisinin yüzündeki derin ifade, öğretmenin içini ısıttı.
Nitel
- Onu ne çok sevdiğimi iyi bilir.
Nitel

ÖĞRENİYORUM

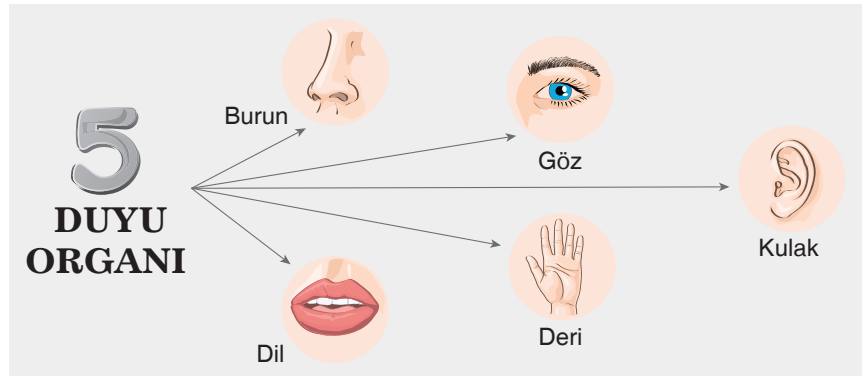
Aşağıdaki cümlelerde yer alan altı çizili sözcükleri nicel ve nitel kutularına yazınız.

- Kısa günün kârı, az olur.
- İnce sesli bir adam, balkondan çocuklara sesleniyordu.
- Sınıf öğretmeni, öğrencilerini çok seviyordu.

NİCEL ANLAM

NİTEL ANLAM

SOMUT VE SOYUT ANLAMLI SÖZCÜKLER

SOMUT ANLAMLI SÖZCÜKLER

Beş duyu organından biriyle algılanabilen varlıkları karşılayan sözcüklere **somut anlamlı sözcükler** denir.

- Çiçek, elektrik, gürültü, koku, tatlı, tuzlu, armut, tere, sert, yumuşak, hava, ışık...

NOTLARIM

Blank lined area for notes.

SOYUT ANLAMLI SÖZCÜKLER

Beş duyu organından hiçbirleriyle algılanamayan varlıkları karşılayan sözcüklere **soyut anlamlı sözcükler** denir.

- Düşünce, nefret, rüya, dert, sevgi, mantık, saygı, vicdan, hasret, özveri, ilgi...

Bir sözcük cümlede hem soyut anlamda hem somut anlamda kullanılabilir.

- Yüzünde acı veren bir ifade taşıyordu sanki.
Soyut
- Yemeğe katılan acı yüzünden durmadan su içtik.
Somut

ÖĞRENİYORUM

Aşağıdaki cümlelerde yer alan altı çizili sözcüklerin somut mu, soyut mu olduğunu karşılarına yazınız.

- Rüzgâr, Karadeniz'de oldukça kuvvetli esiyordu. (.....)
- Babam bu sert yapısı sebebiyle birçok yerde sorun yaşıyordu. (.....)
- Okuldaki ilk gününde tatlı diliyle dikkatleri üstüne çekmiş. (.....)
- Bugün dört saatlik elektrik kesintisi yaşanacaktı. (.....)

ETKİNLİK – 1

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin başına genel anlamlı ise (G), özel anlamlı ise (Ö) yazınız.

1. () Bölük, komutan gelene kadar bütün işleri bitirmişti.
2. () Salgın sebebiyle eğitim etkinlikleri olumsuz etkilendi.
3. () Su sorunu, yakın zamanda dünyanın bir numaralı meselesi olacak.
4. () Erhan Aydın, son kitabında Bilge Tonyukuk'un hayatını ele almıştır.
5. () Özel bir gecede okuduğu şiir, hepimizi çok etkiledi.

NOTLARIM

Notlar alanı

ETKİNLİK

ETKİNLİK – 2

Aşağıdaki cümlelerde yer alan altı çizili sözcüklerin somut mu, soyut mu olduğunu karşılarına işaretleyiniz.

	SOYUT	SOMUT
1. Kimi insanlar, mutluluğu <u>yalnız</u> kalmakta bulmuşlardır.		
2. <u>Kırık</u> bir sürahinin içinde getirdiği suyu, misafirlere ikram etti.		
3. Adana’da tadına baktığım turunc, limondan bile <u>ekşiydi</u> .		
4. Bu tablo, salonun <u>havasını</u> değiştirmiş.		

ETKİNLİK – 3

Aşağıdaki cümlelerde anlatımın genelden özele mi, özelden geneli mi olduğunu altındaki boşluklara yazınız.

- 1 • Konya, İç Anadolu Bölgesi’nin yüz ölçümü en büyük ilidir.
.....
- 2 • Ömrümün en tatlı günlerini küçük bir Anadolu kasabasında yaşadım.
.....
- 3 • Mozaik Yayınlarının Türkçe kitaplarını kullanıyorum.
.....
- 4 • Çekirdek, yılbaşı öncesi en çok satan kuru yemişlerden biridir.
.....

ETKİNLİK – 4

Aşağıdaki cümlelerde yer alan altı çizili sözcüklerin taşıdığı anlamı, karşısına işaretleyiniz.

1	Gençliğinde yaşadığı <u>zor</u> günleri andıkça gözleri doluyor.	NİCEL ANLAM	
		NİTEL ANLAM	
2	<u>Güzelliğin</u> on para etmez, diyor Aşık Veysel.	NİCEL ANLAM	
		NİTEL ANLAM	
3	Günde <u>üç yüz</u> soru çözerek sınava hazırlanıyordu.	NİCEL ANLAM	
		NİTEL ANLAM	
4	Yere düşen <u>birkaç</u> parça ekmeği kediler kaptı.	NİCEL ANLAM	
		NİTEL ANLAM	

7.2.5. : Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.

7.3.5. : Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

3

KAZANIM TESTİ

1. “Genel anlamlı” sözcük birden çok türde varlığı veya kavramı karşılarken “özel anlamlı” sözcük yalnızca bir türde olan varlığı veya kavramı karşılar.

Buna göre aşağıda altı çizili sözcüklerden hangisi özel anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Müzik eski çağlardan beri insanların duygularını anlatmak için kullandığı bir araçtır.
- B) Sevdiğimiz bir yemeği yediğimiz zaman beynimizdeki mutluluk hormonu artar.
- C) Annemin memleketten gönderdiği ürünleri buzdolabına özenle yerleştirdim.
- D) Türkiye'nin her bölgesinde tüketilmesine karşın hamşinin Karadeniz'de ayrı bir önemi vardır.

2. I. Karadeniz Bölgesi'nde her yıl bu heyecan yaşanır.
II. Yaşanabilir bir dünya bırakmak için ağaç dikmeliyiz.
III. Geçmişine özlem duyan yazar, bunu eserine de yansıtmiş.

Bu cümlelerdeki altı çizili sözcüklerin anlam özellikleri sırasıyla hangi seçenekte doğru verilmiştir?

	I.	II.	III.
A)	Soyut	Somut	Soyut
B)	Somut	Soyut	Somut
C)	Soyut	Somut	Somut
D)	Somut	Soyut	Soyut

3. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde altı çizili sözcük nitel anlamda kullanılmamıştır?

- A) Antibiyotikler güçlü ilaçlardır ama her hastalığı tedavi edemez.
- B) Marş, gazetelerde yayımlandı ve herkesin büyük beğenisini kazandı.
- C) Okuluma uzak bir yerde ev tutmak zorunda kaldık.
- D) Bizim seninle önce birtakım meseleleri aşmamız gerekiyor.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde özelden genele bir anlatım yapılmıştır?

- A) Öğretmenimiz, yazılarımızda imla kurallarına dikkat ederdi.
- B) Dünya tarihi üzerinde Türklerin ayak izlerini her yerde görebiliriz.
- C) Tiyatro, sahnede canlandırılmak için yazılan bir metin türüdür.
- D) Şiir okumanın insan ruhunu güzelleştirdiği söyleniyor.

5. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi soyut isimdir?

- A) Elif'in kınalı ellerinden rüzgâr geçerdi her daim.
- B) Halk, çok özlediği Mehmetçik'i çiçek yağmuruna tutuyordu.
- C) Bilge ve Hasan konuşma becerisi üzerine fikirlerini belirtti.
- D) Ülkemiz yılda 743 milyon ton toprağını erozyonla kaybediyor.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “derin” sözcüğü nicelik bildirmektedir?

- A) Yapılanlara derin anlamlar yüklemeye çalışmayın.
- B) Bende artık onarılmayacak derin yaralar bırakıp gitti.
- C) Derin araştırmalara rağmen olayı çözemedik.
- D) Projenin amacı yer kabuğundan derine inerek incelemektir.

7. Somut anlamlı sözcükler, cümle içinde mecaz anlamda kullanıldıklarında soyut anlam kazanır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinde somut anlamlı bir sözcük soyut anlam kazanmıştır?

- A) Toprak, kaybetmek istemeyeceğimiz kadar kıymetli bir varlıktır.
 B) Başarılı olmanın anahtarı, her gün planlı soru çözmektir.
 C) Amasra, Türkiye'nin en huzurlu kentlerinden biri olmaya aday.
 D) Ahmet ile depremler hakkında araştırma yapmak üzere buluştuk.

8. I. Doğan, sırtı kül rengi ve enine çizgili yırtıcı bir kuştur.
 II. Önce ilçelere sonra illere yardım dağılacak.
 III. Bulduğumuz galaksideki en büyük gezegen Jüpiter'dir.
 IV. "Bayrak" şiiri Arif Nihat Asya'nın ölümsüz eseridir.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde özelden genele bir sıralama yoktur?

- A) I. B) II. C) III. D) IV.

9. I. Almanya
 II. Kita
 III. Avrupa
 IV. Dünya

Numaralanmış sözcükler genel anlamdan özel anlama doğru sıralanırsa sıralama aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) I - III - II - IV B) II - I - III - IV
 C) IV - II - I - III D) IV - II - III - I

10. (I) Sonbahar, 23 Eylül'de başlayarak 21 Aralık'a kadar devam eden bir geçiş mevsimidir. (II) Bu mevsimde havalar yavaş yavaş soğuyarak insanları uyarır. (III) Sebzeler ve meyveler tam manasıyla bu mevsimde olgunlaşır. (IV) Turşuların kurulması, odun-kömürün alınması gibi hazırlıklar erkenden yapılmalıdır.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde genel ve özel anlamlı sözcükler bir arada kullanılmıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV.

11. **Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisi somut anlamlı değildir?**

- A) O kadar çok yorulmuştum ki önüme çıkan ilk banka oturdum.
 B) Buzdolabının kapağını açık bıraktığım için peynir küflenmiş.
 C) Bu hafta bütün yurttaki kuvvetli fırtına bekleniyormuş.
 D) Sevginin gücü, hayattaki bütün kapıları açabilir.

- 7.2.5 : Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.
7.3.5 : Bağlamdan hareketle bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.
7.3.7 : Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin metne olan katkısını değerlendirir.

SÖZCÜKTE ANLAM

SÖZ ÖBEKLERİ

YANSIMA

Doğadaki canlı ve cansız varlıkların çıkardığı seslerden türetilen, bu seslerin taklit edilmesiyle oluşan sözcüklere **yan-sima** denir.

Örnekler: Gürültü, horultu, takırtı, gümbürtü, havlamak, vızıltı, fısıltı...

ÖĞRENİYORUM

Aşağıdaki cümlelerde geçen yansima sözcüklerin altını çiziniz.

- Telefonun alarmı zır zır diye çalıyordu.
- Çay yapmak için koyduğumuz su, fokurduyordu.
- Kulağımın çınlaması bir türlü geçmek bilmiyor.
- Kuşlarımız cik cik diye ötmeye başladı.

Yansima sözcükler mecaz anlama gelecek şekilde kullanılırsa yansima olmaktan çıkar.

Örnek: Karakolda bütün bildiklerini çatır çatır anlattı.

BİLGİ KUTUSU

Yansima sözcükler, ikileme biçiminde kullanılabilir.

NOTLARIM

